

सन २०१८-१९ करिता आदिम जमाती विकास योजने अंतर्गत “Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment -Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy” या योजनांच्या मार्गदर्शक तत्वांना मंजूरी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: आदिम-२०१८/प्र.क्र.१२६/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
तारीख: २९/०१/२०१९

संदर्भ-

- १) जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.११०१५/०४(१४)/२०१८-Grants, दि.२१/०६/२०१८
- २) जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.११०१५/०५(१०)/२०१८-Grants/PVTG , दि.२१/१२/२०१८
- ३) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.केंद्रीय-२०१८/प्र.क्र.६९/का.१९, दि.१०.०१.२०१९

प्रस्तावना-

केंद्र शासनाकडून विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान , भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व आदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनांतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते . राज्यात सद्य स्थितीला कोलाम, कातकरी आणि माडिया गोंड हे तीन आदिम जमाती समूह आहेत. ह्या जन जाती विकासाच्या मूळ प्रवाहांपासून दूर आहेत तसेच इतर जन जातींच्या तुलनेत आर्थिक आणि सामाजिक बाबीत पिछाडीवर आहेत. सदर जनजाती समोर सांस्कृतिक विघटनाचा धोका आहे तसेच ह्या जन जातींमध्ये विकासाच्या मुख्य प्रवाहातून वगळले गेल्याची भावना आहे, अश्या परिस्थितीत ह्या जन समूहांसाठी समावेशक आणि सहभागी स्वरूपाच्या दीर्घ कालीन धोरणरचनेची आवश्यकता आहे.

२. सबब राज्य शासनाने २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात केंद्र शासनाने “Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment- Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy” या योजनेसाठी १५४.७६ लक्ष रुपये किमतीचा प्रस्ताव केंद्र शासनास मंजूरी साठी पाठविले होता . जनजाती कार्य मंत्रालयाने दि.२३.०५.२०१८ रोजी आयोजित केलेल्या Project Appraisal Committee (PAC) बैठकीमध्ये Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment- Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy ही योजना सन २०१८-१९ मध्ये राबविण्यासाठी एकूण १५४.७६ लक्ष इतक्या रकमेच्या प्रस्तावास संदर्भाधिन पत्र क्र.१ अन्वये मंजूरी दिली असून सदर निधी पत्र क्र.२ अन्वये शासनास प्राप्त झालेला आहे. संदर्भाधिन शासन निर्णय क्र.३ अन्वये सदर निधी आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक यांना वितरित करण्यात आलेला आहे.

३. केंद्र शासनाच्या आदिवासी विषय मंत्रालयाने आदिम जमाती (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाच्याबाबत धोरणाचा सुधारित मसुदा मार्च २०, २०१५ च्या सुचनेद्वारे (FN. २२०४०/३७/२०१२-NGO) राज्याच्या आदिवासी विकास विभागाला सूचित केलेले आहे. सदर सुधारित धोरणाची अंमलबजावणी करताना आदिम जमाती समूहाचा ह्या प्रक्रियेत योग्य प्रकारे सहभाग असल्यास धोरण अधिक प्रभावी ठरेल. धोरण निर्मिती आणि अंमलबजावणी करतांना आदिम जमाती समूहाच्या सहभागाला तज्ञांकडून केलेल्या संशोधनाची जोड दिल्यास हे धोरण अधिक प्रभावी ठरेल

४. आदिवासी विकास विभागाच्या विविध योजना राबविण्यासंदर्भात आदिवासी विकास विभाग व मुंबई विद्यापीठ यांच्यात सामांजस्य करार (MoU) करण्यात आलेला आहे. त्यानुसार हि योजना मुंबई विद्यापीठाच्या अर्थशास्त्र व सामाजिक धोरण ह्या विभागामार्फत राबविण्याचे प्रस्तावित आहे . सबब, आदिम जमाती समूहाच्या सहभागी पद्धतीने आणि विषय तज्ञांद्वारे सखोल संशोधनावर आधारित धोरण निर्मिती करुन त्यांना विकासाच्या प्रवाहात आणण्याचा कार्यक्रमाच्या अंतर्गत “महाराष्ट्रातील आदिम जमाती (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाच्या समावेशक विकासासाठी सघन कार्यक्रम” ही योजना मुंबई विद्यापीठाच्या अर्थशास्त्र व सामाजिक धोरण विभागामार्फत राबविण्याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचनांना मंजूरी देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधिन होता.

शासन निर्णय-

आदिम जमाती समूहासाठी सहभागी पद्धतीने आणि विषय तज्ञांद्वारे सखोल संशोधनावर आधारित धोरण निर्मिती करुन त्यांना विकासाच्या प्रवाहात आणण्याचा कार्यक्रमांतर्गत “Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment -Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy” ही योजना मुंबई विद्यापीठाच्या अर्थशास्त्र व सामाजिक धोरण विभाग व आदिवासी विकास विभाग यांच्यामार्फत संयुक्तपणे राबविण्यासाठी एकुण रु १५४.७६ लक्ष किंमतीच्या अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक-१ नुसार मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेचे या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही शासनातर्फे आयुक्त आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांनी करावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०१३०११२४३२१९२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संतोष जाधव)
कार्यासन अधिकारी

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. प्रधान सचिव,आदिवासी विकास यांचे स्वीय सहायक ,मंत्रालय,मुंबई
४. आयुक्त,आदिवासी विकास,महाराष्ट्र राज्य,नाशिक.
५. आयुक्त,आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था,पुणे.
६. सहसचिव,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.
७. उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास ठाणे, नाशिक,अमरावती,नागपूर.
९. प्रकल्प अधिकारी सर्व , एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
- १०.मुंबई अर्थशास्त्र आणि सार्वजनिक धोरण संस्था, मुंबई प्रतिनिधी
- ११.संगणक समन्वयक,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
- १२.निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई

आदिम जमाती विकास कार्यक्रमा अंतर्गत - सन २०१८-१९

परिशिष्ट-१

(रुपये लाखात)

१	योजनेचे नाव	“Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment – Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy”						
२	योजनेचे प्रस्तावित लाभ क्षेत्र	माडिया, कोलाम आणि कातकरी यांची लोकसंख्या असलेले सर्व जिल्हे – गडचिरोली, यवतमाळ, चंद्रपूर, नांदेड, वर्धा, ठाणे, पालघर, रायगड, सिंधुदुर्ग, नाशिक, सातारा, पुणे इ.						
३	वित्तीय तरतूद	अ क्र	वर्ष	योजना		निधी (रु.लक्ष)		
		१	२०१८१९-	Policy formulation for PVTGs based on field research & need assessment –Tribal research centre Mumbai School of Economics & Public Policy		१५४.७६		
४	या योजनेत येणारे खर्चाचे अंदाजपत्रक	सदर योजनेच्या खर्चाचे सविस्तर विवरण खालील प्रमाणे . एकूण खर्च –१५४.७६						
		अ. नं	बाब	संख्या	मासिक खर्च (रु)	वर्ष २०१८-१९ साठी एकूण खर्च (रु)	वर्ष २०१९-२० साठी खर्च (रु)	एकूण खर्च (रु)
		१	क्षेत्र समन्वयक	४	५०,०००	२४,००,०००	२४,००,०००	४८,००,०००
		२	संशोधन सहाय्यक	३	१८,०००	६,४८,०००	६,४८,०००	१२,९६,०००
		३	प्रवास, निवास आणि भोजन खर्च			१०,७०,०००	१०,७०,०००	२१,४०,०००
			संशोधन, माहिती संकलन, अहवाल लेखन, पुस्तके आणि संशोधन पत्रिका			१०,६०,०००	१०,६०,०००	२१,२०,०००
		४	तज्ञांचा मोबदला			१०,००,०००	१०,००,०००	२०,००,०००
		५	सभांचा खर्च			२,००,०००	२,००,०००	४,००,०००
		६	प्रकल्प सहाय्यक	१	३०,०००	३,६०,०००	३,६०,०००	७,२०,०००
		७	संस्थात्मक खर्च			१०,००,०००	१०,००,०००	२०,००,०००
			एकूण खर्च					१,५४,७६,०००

५	योजना राबवणारी यंत्रणा	आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे व मुंबई अर्थशास्त्र आणि सार्वजनिक धोरण संस्था, मुंबई.
६.	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे, व सल्लागार समिती
७	योजनेचा उद्देश/ हेतु	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहांना सोबत घेऊन सहभागी पद्धतीने सदर समूहाचे विकास विषयक प्रश्न समजून घेणे ➤ सहभागी पद्धतीने आणि विषय तज्ञांद्वारे सखोल संशोधनावर आधारित धोरण निर्मिती करणे
८	योजना अंमलबजावणीची कार्यपद्धती	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सदर योजना राबविण्याबाबतचे सविस्तर अंदाजपत्रक व वर्षनिहाय कालबद्ध कार्यक्रम निश्चित केल्या नुसार या ,कार्यक्रमांनुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी संयुक्तपणे आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था व योजना राबविणाऱ्या यंत्रणेची राहिल. ➤ योजनेच्या अंमल बजावणीच्या अनुषंगाने लागणारे मनुष्यबळ व त्यांची निवड करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रनेची राहिल . ➤ सहभागी धोरण निर्मिती करण्यासाठी “महाराष्ट्रातील PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) च्या सर्वसमावेशक विकासासाठी सदर समूहातील एकूण ६० युवक- /युवतींना प्रशिक्षण देऊन नेतृत्व बांधणी करणे” या प्रकल्पांतर्गत निवडल्या गेलेल्या ६० ग्राम सार्थीच्या मदत घेण्यात येईल. ➤ प्रत्येक PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहासाठी त्या त्या समूहाच्या सदस्याची क्षेत्र समन्वयक म्हणून नेमणूक करण्यात येईल. माडिया व कोलाम यांच्यासाठी प्रत्येकी एक क्षेत्र समन्वयक आणि कातकरी समूहासाठी दोन क्षेत्र समन्वयक -PVTGs साठी धोरण निर्मितीच्या प्रकल्पांतर्गत नेमण्यात येतील. ➤ धोरण निर्मितीसाठीच्या संशोधना दरम्यान विविध पैलूवरती मार्गदर्शन करण्यासाठी वेळोवेळी विषय तज्ञांची गरज भासेल. त्यानुसार विषय निहाय अभ्यास गट गठीत केले जातील. ➤ मार्गदर्शनासाठी आणि संनियंत्रणासाठी विविध विषयातील तज्ञांची सल्लागार समिती गठीत करण्यात येईल. <p>क्षेत्र समन्वयक पदासाठी खालीलप्रमाणे शैक्षणिक आणि इतर अर्हता असेल:</p> <ol style="list-style-type: none"> १. किमान पदवी पर्यंत शिक्षण २. PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाबरोबर काम करण्याचा किमान ५ वर्षे अनुभव ३. वय: किमान २५ वर्ष, कमाल ४५ वर्ष. ४. क्षेत्रीय समन्वयक पदासाठी पात्र असण्यासाठी सदर व्यक्ती PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाची सदस्य असणे आवश्यक आहे . ५. समन्वय पदासाठी एकत्रित मासिक मानधन रुपये ५०,००० देय असेल.

	<p>क्षेत्र समन्वयक ह्या पदाची कर्तव्ये आणि कार्ये :</p> <ol style="list-style-type: none"> १. ग्रामसाथीच्या चमुसाठी नियंत्रक अधिकारी म्हणून काम करणे २. ग्रामसाथी कडून दर महिन्याला अहवाल प्राप्त करून घेऊन त्याचे संकलन करून सल्लागार समितीला सविस्तर अहवाल सादर करणे . ३. PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाच्या परिस्थितीचा वार्षिक अहवाल सादर करणे ४. क्षेत्रीय पातळीवर योजनांच्या अंमलबजावणीतील अडचणींचा पाठपुरावा करणे आणि सोडवणूक करण्यास सर्वतोपरी सहाय्य करणे . ५. सल्लागार समितीने नेमून दिलेली सर्व कामे पार पाडणे . ६. सल्लागार समितीने नेमलेल्या निरनिराळ्या अभ्यासगटांना सहाय्य करण्यासाठी आवश्यक त्या कालावधीसाठी सल्लागार समितीच्या पूर्व परवानगीने संशोधन सहाय्यक नेमता येतील . <p>संशोधन सहाय्यक यांची नेमणूक :</p> <ol style="list-style-type: none"> १. संशोधन सहाय्यक विशिष्ट प्रकल्पांसाठी नेमले जाणार असल्यामुळे त्यांची शैक्षणिक अर्हता प्रकल्पाच्या गरजेनुसार सल्लागार समितीच्या सल्ल्याने ठरविण्यात येईल . २. दिवसांच्या कामासाठी संशोधन सहाय्यक पदास रु. १८००० देय असतील. ह्याशिवाय प्रवास, निवास आणि संशोधन कामासाठी होणारा इतर संबंधित खर्च देय असेल. ३. हे सहाय्यक आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे , मुंबई अर्थशास्त्र आणि सार्वजनिक धोरण संस्था , आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई तसेच आदिवासी क्षेत्रात आवश्यकतेप्रमाणे कार्यरत असतील . <p>संशोधन सहाय्यक ह्यांची जबाबदारी:</p> <ol style="list-style-type: none"> १. तज्ञांच्या समितीला गरजेनुसार संशोधन सहाय्य उपलब्ध करून देणे २. आवश्यकते प्रमाणे आकडेवारीचे संकलन व संगणकीय प्रक्रिया करणे ३. आवश्यक ते दर्जात्मक संशोधन करून देणे. <p>अभ्यास गटावरील तज्ञांची नेमणूक</p> <ul style="list-style-type: none"> • आदिम जमातीच्या विविध पैलूंवर संशोधन करण्यासाठी तज्ञांची नेमणूक केली जाईल सदर नेमणूक सल्लागार समितीच्या शिफारशी नुसार अंमल बजावणी यंत्रणा करेल <p>अभ्यास गटावरील तज्ञांची जबाबदारी:</p> <ol style="list-style-type: none"> १. सल्लागार समितीच्या आवश्यकतेनुसार विविध पैलूंवर संशोधन करून ठराविक कालावधीत संशोधन अहवाल सादर करणे. २. आवश्यकतेनुसार संशोधन गटांच्या सभांसाठी उपस्थित राहणे. ३. अति असुरक्षित आदिवासी समाजासमोर असलेल्या विविध समस्यांची सोडवणूक करणेसाठी आपल्या विशेष ज्ञानाचा आणि अनुभवाचा वापर करून धोरण निर्मिती साठी आवश्यक ते सहाय्य वेळोवेळी देणे.
--	---

	<p>प्रकल्प सहाय्यक यांची निवड व कर्तव्ये -</p> <ol style="list-style-type: none"> १. किमान पदवीधर असावा. B.com असणाऱ्यास प्राधान्य देण्यात यावे. २. वय वर्ष २५ ते ४५ च्या दरम्यान असावे. ३. दैनंदिन कामकाजासाठी आणि सदर योजनेचा लेखाजोखा सांभाळणे हि जबाबदारी राहिल. ४. ग्राम स्तरावरील ग्रामसाथी आणि इतर संबंधितांशी समन्वय साधणे. ५. प्रशिक्षण, समिती बैठक, इत्यादी साठी आवश्यक ती मदत करणे. ६. मंत्रालयातील प्रशासकीय अधिकारी या प्रकल्पाच्या प्रशासनामध्ये आणि अंमल बजावणी मध्ये महत्वाची कामगिरी करणे <p>योजना अंमलबजावणी कार्य पद्धती आणि कालबाह्य कार्यक्रम खालील प्रमाणे असेल २०१८-२०१९:फेब्रुवारी २०१९ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • सल्लागार समितीची सभा • ग्रामसाथी आणि समन्वयकांची नेमणूक. • गरजेप्रमाणे संशोधन सहाय्यकांची नेमणूक • क्षेत्र भेटी आणि गट चर्चेसाठी अभ्यास गटाची नेमणूक <p>फेब्रुवारी २०१९ ते एप्रिल २०१९:क्षेत्र भेटी आणि गट चर्चा -</p> <p>१. प्रकल्पाच्या प्रथम वर्षात वर निर्देशित सल्लागार समितीच्या सल्ल्याने PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाच्या निरनिराळ्या भागधारकांबरोबर सहभागी धोरण निर्मितीसाठी योग्य अश्या स्वरूपाच्या चर्चा तहसील आणि जिल्हा पातळीवर घडून आणल्या जातील. सदर चर्चेसाठी मुद्दे ढोबळ मानाने खालील प्रमाणे असतील:</p> <p>२.उत्पन्न, रोजगार आणि उत्पादन: ह्या विषयीच्या चर्चेचे उद्दिष्ट PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहांना भेडसावणाऱ्या जीवनमान समस्यांचे वास्तव स्वरूप समजावून घेऊन त्यावर सहभागी तत्वाने उपाय सुचवणे, सध्या अस्तित्वात असलेल्या धोरणाचे मूल्यमापन करणे आणि आवश्यक तेथे तज्ञांच्या सहायाने संशोधन करून घेणे हा असेल. PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाचे जीवनमान वने तसेच पावसाळी शेतीवर प्रामुख्याने अवलंबून आहे.सदर समूहाचे जीवनमान सुस्थिर करण्यासाठी वने आणि पावसाळी शेतीतील उत्पन्न कसे वाढवता येईल, त्यातील अनिश्चितता कशी कमी करता येईल आणि पुरक उद्योगांची जोड कशी देता येईल ह्याचा विचार सदर चर्चामधून सहभागी पद्धतीने करण्यात येईल. कोणत्या बाबीना तज्ञांच्या संशोधनाची जोड देण्याची आवश्यकता आहे हे निश्चित करण्यात येईल आणि त्या संशोधनाच्या वेळ -रेखा ठरवण्यात येतील. तसेच उत्पन्न, रोजगार आणि उत्पादन ह्यांच्या सद्य स्थितीबाबत अहवाल निर्माण करण्याच्या दिशेने सदर गट चर्चा महत्वाच्या ठरतील .</p> <p>३.शिक्षण आणि आरोग्य: PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहांपुढे शिक्षण आणि आरोग्य ह्या प्रमुख समस्या आहेत. सदर गट चर्चाचा उद्देश ह्या समस्यांचे यथार्थ</p>
--	---

		<p>स्वरूप सहभागी तत्वाने समजावून घेणे असेल. नक्की कोणत्या बाबीवर तज्ञांकडून अधिक संशोधनाची आवश्यकता आहे ह्याचे निश्चितीकरण केले जाईल .</p> <p>४.भाषा आणि संस्कृती: PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहांची भाषा आणि संस्कृती वेगाने लोप पावण्याची शक्यता आहे. भाषा आणि संस्कृती हि ह्या समूहांची विशेष ओळख आहे. भाषा आणि संस्कृती बाबत असलेली आव्हाने समजून घेणे, सद्य परिस्थिती विषयी अहवाल निर्माण करणे आणि नक्की कोणत्या बाबीवर अधिक संशोधन करणे आवश्यक आहे ह्याची निश्चिती करणे , आणि त्या संशोधनाच्या कालबाह्य कार्यक्रम ठरवणे हे उद्दिष्ट सदर गट चर्चेतून साधले जाईल.</p> <p>५.जमिनीचे हक्क, वन हक्क,आणि इतर संबंधित बाबी: PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाबाबत जमिनीचे हक्क, वन हक्क आणि इतर संबंधित बाबीवर संशोधन होणे आणि तद्सम्बंधाने धोरण निर्मित सहभागी तत्वाने होणे आवश्यक आहे. कातकरी समूहाच्या रहिवासाचे मोठ्या प्रमाणात शहरीकरण होत आहे आणि मुल निवासिना निर्वासित ठरवले जात आहे. तसेच दळी जमिनीच्या प्रश्न मोठा आहे. कोलाम समाज्याच्या जमिनीवर देखील मोठ्या प्रमाणात बळकावल्या जात आहेत. माडिया, कोलाम आणि कातकरी समूहांच्या जमिनीच्या हक्काची, वन हक्काची आणि इतर संबंधित हक्कांबाबत सद्य स्थितीचा अहवाल निर्माण करणे आणि कोणत्या विषयांबाबत तज्ञांकडून अधिक संशोधन करून घेणे आवश्यक आहे ह्याची निश्चिती करणे हे ह्या गट चर्चाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.</p> <p>६.विशिष्ट समूहाचे प्रश्न: विशिष्ट समूहाचे विशिष्ट भू-भागात विशेष प्रश्न आहेत. उदा, काही विशिष्ट भूभागात कोलाम समाजात कुमारी मातांचा प्रश्न, माडिया समाजात कुर्मा घरांचा प्रश्न असे सामाजिक स्वरूपाचे प्रश्न आहेत. ह्या प्रश्नांचे यथार्त स्वरूप समजून घेणे, सद्य स्थितीचा अहवाल निर्माण करणे आणि कोणत्या बाबींवर अधिक संशोधनाची आवश्यकता आहे ह्याची निश्चिती करणे हा ह्या गट चर्चेचा उद्देश राहिल.</p> <p>७.प्रशासकीय रचना : सध्या अस्तित्वात असलेली प्रकल्पाधारित प्रशासकीय रचना पर्याप्त आहे किंवा कसे ह्याचा विचार सहभागी पद्धतीने केले जाईल. सद्यस्थितीचा अहवाल निर्माण केल्या जाईल व कोणत्या बाबींवर विशेष संशोधन करणे आवश्यक आहे हे निश्चित केले जाईल.</p> <p>८.राजकीय प्रतिनिधित्व: PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाचे राजकीय प्रतिनिधित्व सध्या नगण्य आहे. सक्षम राजकीय प्रतीनिधीत्वाशिवाय ह्या समूहांचा विकास होणे अवघड आहे. म्हणून सद्य स्थितीचा अभ्यास आणि अहवाल निर्माण करून सहभागी पद्धतीने ह्यावर उपाययोजना सुचवणे तसेच नक्की कोणत्या बाबतीत अधिक संशोधनाची जोड आवश्यक आहे हे निश्चित करणे हा गट चर्चेचा उद्देश आहे. PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहांच्या सदस्यांबरोबर खालील जिल्ह्यातून चर्चा होतील</p> <ul style="list-style-type: none"> • माडिया गोंड <ul style="list-style-type: none"> १. जिल्हा गडचिरोली: फेब्रुवारी २०१९
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • कोलम: <ol style="list-style-type: none"> १. यवतमाळ: फेब्रुवारी २०१९ २. वर्धा: फेब्रुवारी २०१९ ३. चंद्रपूर: मार्च २०१९ ४. नांदेड : फेब्रुवारी २०१९ • कातकरी: <ol style="list-style-type: none"> १. ठाणे: फेब्रुवारी २०१९ २. पालघर: मार्च २०१९ ३. रायगड व सिंधुदुर्ग : एप्रिल २०१९ ४. नाशिक, सातारा , पुणे : मे २०१९ <p>सदर चर्चामधून पुढे आलेले मुद्दे एकत्र करून प्रथम रेषा धोरण निर्माण करण्यात येईल. अवश्य तेथे तज्ञांच्या नेमणुका सल्लागार समिती तर्फे करण्यात येतील .</p> <p>मे २०१९ ते ऑक्टोबर २०१९:</p> <ul style="list-style-type: none"> • सल्लागार समितीची सभा आणि अभ्यास गटांचे सादरीकरण नोव्हेंबर २०१९ ते डिसेंबर २०१९: • अभ्यास गट सादरीकरण डिसेंबर २०१९ ते फेब्रुवारी २०२० : • संशोधन अहवालाचे निश्चितीकरण मार्च २०२० ते मे २०२०: • धोरण निश्चितीसाठी सल्लागार समितीच्या बैठका • प्रथम मसुद्याचे निश्चितीकरण • प्रथम मसुद्याचे निरनिराळ्या भागधारकांसमोर सादरीकरण जून २०२० ते ऑगस्ट २०२०: • निरनिराळ्या भाग धारकांकडून आलेल्या अभिप्रायांची दखल घेऊन धोरण निश्चितीकरण • शासनाला धोरण सादर.
९	सल्लागार व मुल्यमापन-संनियंत्रण समिती	<p>आदिम जमाती (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहाच्या सर्व समावेशक आणि सहभागी स्वरूपाचे दीर्घ कालीन धोरण निर्माण करण्यासाठी खालील प्रमाणे सल्लागार समिती गठीत करण्यात येत आहे</p> <ol style="list-style-type: none"> १. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, महाराष्ट्र राज्य (अध्यक्ष) २. आयुक्त, आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे ३. डॉ. व्हर्जीनिस खाखा, टाटा समाज विज्ञान ४. संचालक, TATA INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE, देवनार, मुंबई ५. मा. कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई ह्यांचे नाम निर्देशित सदस्य ६. डॉ.मिलिंद बोकील, पुणे ७. श्री. अजय डोळे, पांढरकवडा ८. श्री सुर्यकांत वाघमोरे, IIT, मुंबई

		<p>९. नीरज हातेकर, मुंबई अर्थशास्त्र आणि सार्वजनिक धोरण संस्था, मुंबई (सदस्य सचिव)</p> <p>सल्लागार समितीची कार्ये :</p> <p>सदर समिती ही योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने मुल्यमापन व सनियंत्रण समिती म्हणून काम करेल. चालू असलेल्या कामाचा आढावा घेण्याकरिता सल्लागार समितीची तीन महिन्यातून एकदा बैठक होईल.</p> <p>याशिवाय सल्लागार समिती वेळोवेळी उद्भवणाऱ्या समस्या दूर करण्यासाठी योग्य तो सल्ला देतील. धोरण निर्मिती हि सल्लागारांच्या सल्ल्याने आणि मार्गदर्शनानेच होईल.</p>
१०	योजनेची अंमलबजावणीचा कालावधी	एकूण कालावधी - शासन निर्णय निर्गमित झाल्यापासून पुढील २ वर्ष
११	निधी वितरणाची कार्य पद्धती	<ul style="list-style-type: none"> सदर योजनेकरिता निधी वितरणाची कार्यपद्धती खालील प्रकारे निश्चित करण्यात येत आहे. ➤ सदर योजनेचा निधी हा आदिवासी विकास विभागामार्फत आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे (TRTI) यांना वर्ग करण्यात करण्यात येईल. ➤ सदर निधी प्राप्त होताच आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे (TRTI) हे अंमल बजावणी यंत्रनेला कार्याचा आदेश देऊन प्रकल्पाच्या सुरुवातीला २५ टक्के निधी वर्ग करतील . ➤ सदर निधी प्राप्त होताच व कार्यारंभ आदेश मिळाल्यानंतर अंमल बजावणी यंत्रना प्रत्यक्षात कार्यास सुरुवात करेल . ➤ प्रत्यक्ष कार्य सुरु होऊन ६ महिने झाल्या नंतर व कामाच्या प्रगतीनुसार व सल्लागार समितीच्या अहवालानुसार व समाधान कारक शिफारस केल्या नंतर पुढील २५ टक्के निधी वर्ग करण्यात येईल. ➤ प्रथम वर्षीचा कालावधी संपल्या नंतर सल्लागार समितीच्या अहवालानुसार व समाधान कारक शिफारस केल्या नंतर पुढील ३० टक्के रक्कम अंमलबजावणी यंत्रणेस वितरीत करण्यात येईल ➤ उर्वरित २० टक्के निधी संबंधित यंत्रणेस कार्य पूर्ण झाल्या नंतर व आवश्यक असलेले कार्य पूर्णता प्रमाण पत्र दिल्या नंतर वर्ग करण्यात येईल . ➤ योजनेच्या अनुषंगाने आऊट सोर्सिंग करण्यात येणारे कर्मचारी यांचे मानधन देण्याची संपूर्ण जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहिल . ➤ योजनेच्या अनुषंगाने झालेल्या खर्चाचा अहवाल (कर्मचाऱ्यांचे मानधन , प्रवास ,भोजन व इतर खर्च , सभेचा खर्च तसेच इतर तस्तम खर्च) वेळोवेळी आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था यांना सादर करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहिल .
	योजनेची फलनिष्पत्ती	महाराष्ट्रातील PVTG (माडिया, कोलाम, कातकरी) समूहामध्ये सहभागी पद्धतीने संशोधन करून, समावेशक विकासासाठी धोरण निश्चित करून शासनास अहवाल सादर करणे.